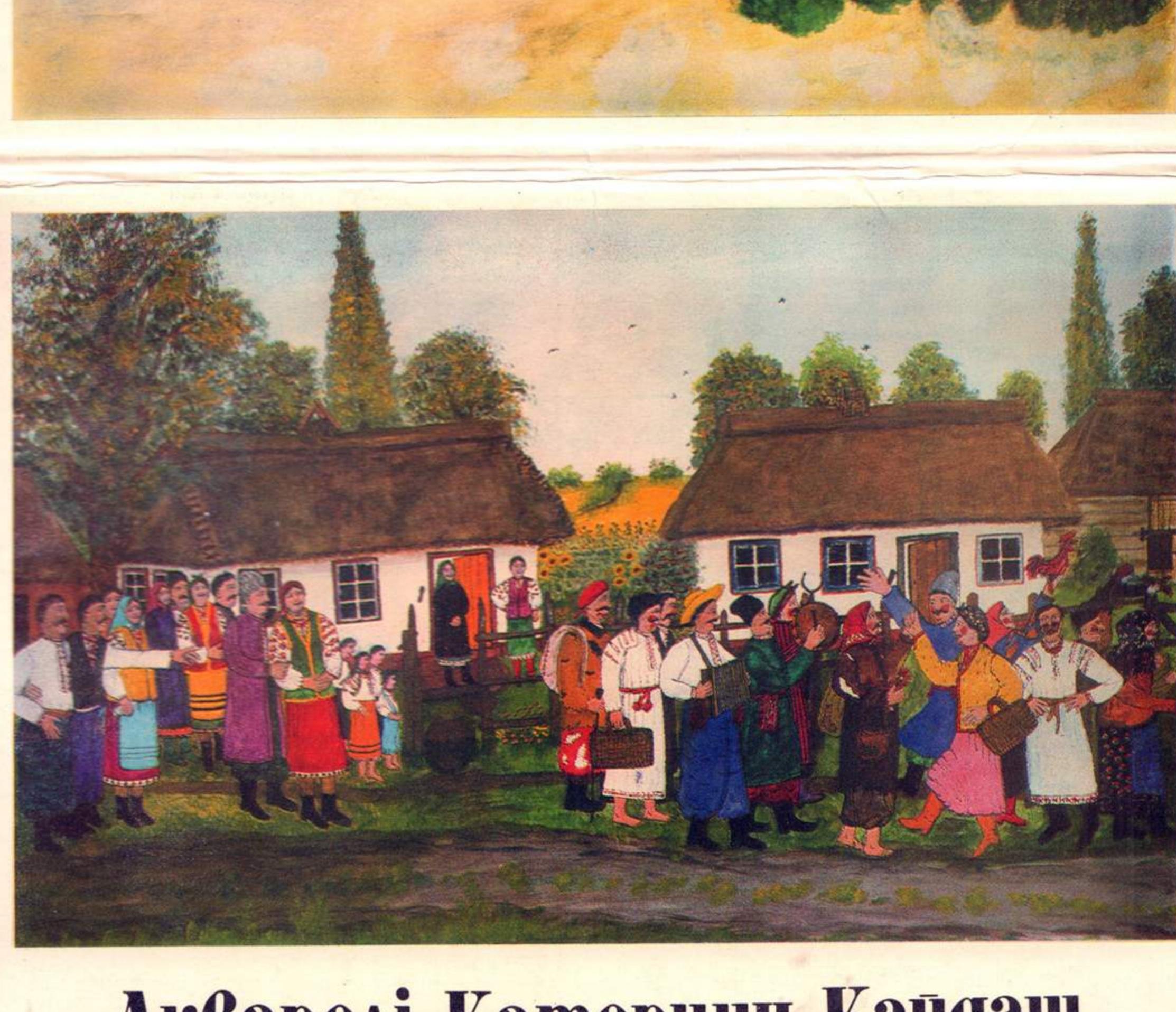

A M207(04)-89 B3 10.9.88
5105030000-009

Бар, пейзаж з лодкою. Техніка: пастель. Г. А. Гніздець. Художник
Київ, «Мистецтво», 1989

Акварелі Катерини Каїдаш

Мальовниче селище Стеблів на Черкащині, що розкинулося на берегах типільної Росі, нині відоме далеко за межами України. Це — батьківщина класика української літератури Івана Семеновича Нечуя-Левицького. Саме тут 1913 року народилася художник-аматор Катерина Дмитрівна Кайдаш. Майбутня художниця зростала в хаті свого діда Сави Петровича Кайдаша — одного з прообразів героїв класичної повісті І. С. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я». Кайдашівська оселя була прикрашена барвистими вишивками, а в світлиці на родинному столі лежав прадідівський рушник з вишиваними червоною заполочкою заповітними словами: «Хліб-сіль йк, та правду ріж». Народні традиції сформували естетичні смаки К. Кайдаш: вона стала талановитою вишивальницею і водночас захопилася декоративним розписом кominів, груб та стін у хатах. Малювали саморобними квачками, виготовленими з вовни свійських тварин, замість фарб використовували буряковий сік, синку, червону руду глину.

Згодом художниця почала створювати сюжетні картини аквареллю та гуашню, на яких ще позначалося запозичення як у темах, так і в манері малювання. Та невдовзі К. Кайдаш знаходить у мистецтві свій самобутній шлях. Й щасливим дебютом стала оригінальна акварель «Подвір'я Кайдашів у Стеблеві», яка одразу привернула увагу мистецтвознавців та етнографів.

Відтоді справжнім учителем Катерини Дмитрівни став великий художник слова І. С. Нечуя-Левицький. Стеблівчанка ще замолоду помітила характерну особливість творчості письменника: він словами оповідає, немовби чарівним пензлем малює на полотні. Художниця з радістю змальовує все те, що пов'язано з іменем і творчістю славетного автора «Кайдашової сім'ї».

Біографії письменника, замріяній Росі, рідному Стеблеву та його мальовничим околицям Кайдаш присвятила багато творів, серед яких «Стеблів. Острів Замок», «Хата, в якій народився І. С. Нечуя-Левицький», «Склі на Роді» та багато інших.

Творчість Катерини Кайдаш яскраво представляють також ілюстрації до повістей і оповідань письменника: «Микола Джеря», «Бурлакча», «Дві московки», «Старосвітські батюшки та матушки», «Баба Параска та баба Палажка». Та, мабуть, чи не найближчою темою для народної художниці є «Кайдашева сім'я». Малюнки до цього твору улюбленого автора вона створює протягом усього творчого шляху.

Живучи в селі над Россю, К. Кайдаш глибоко вивчає побут і духовну культуру українського народу, звертається до фольклорно-етнографічної теми. Вона ілюструє співзучні й душі українські народні пісні, серед яких «А за нею козаченко веде коня напуватъ...», «У сусіда хата біла», «Ішов Гриць з вечорниць» та багато інших. Велику пізнавальну цінність мають акварелі на теми весільних пісень, які перегукуються з усопоетичними творами, що їх записав на десносінському краї І. Нечуя-Левицький. Яскраво і доходливо художниця відтворила у численних акварелях майже всю місцеву традиційну весільну обрядовість. Барвисті картини «Щоб була сорочка біла...», «Увечері на гулянці», «В ніч на Івана Купала» та інші К. Кайдаш присвятила нелегкій праці земляків у революційний час, їхньому побуту, довіллю, красі і таємницям природи.

Катерину Дмитрівну приваблює таож і съогодення рідного краю. На малюнках художниця зображує односельців — творців нового життя за часів Радянської влади («У лікнепі», «Агіткультбригада», «Сучасні Кайдаші»).

Твори К. Д. Кайдаш привертають увагу шанувальників народного мистецтва багатою палітурою яскравих фарб, оригінальністю стилю і композиції, мальовничістю й географічною точністю пейзажів. Її акварелі експонувалися на виставках творів народних умільців у Стеблеві, Корсуні-Шевченківському, Каневі, Седневі, Львові, Києві та Москві. Численні твори художниці представлено в експозиціях багатьох музеїв республіки.

Творчий доробок художниці нараховує близько трьохсот акварелей. К. Д. Кайдаш продовжує нахилено працювати, створюючи картини, що несуть людям життєву мудрість, добро і теплоту народної душі.

С. ХАВРУСЬ

ПЕРЕЛІК ЛИСТИВОК

Микола Джеря з товаришами покидає рідне село
Зустріч Лавріна з Мелашкою
Зустріч Василіни з Василем
Баба Параска та баба Палажка
Повернення із сватання
Балбухи
«А за нею козаченко веде коня напуватъ...»
«Можливо, наяві...»
«Брат сестрицю розпліта...»
Батьки зустрічають молодих
Ворітін
Коли одружують останнього
«Обкурюють» молоду
Щоб була сорочка біла...
Увечері на гулянці
В ніч на Івана Купала
Агіткультбригада
Сучасні Кайдаші

На обкладинці:

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)
Весільні цигани (весільний звичай). 1982.
Папір, акварель

На обложке:

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)
Свадебные цыгане (свадебный обряд). 1982.
Бумага, акварель

Front cover:

K. D. Kaidash (born 1913)
Wedding Gypsies (a wedding rite). 1982.
Water colour on paper

На кlapані:

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)
Стеблів. Острів Замок. 1982. Папір, акварель

На кlapані:

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)
Стеблев. Острів Замок. 1982. Бумага, акварель

F1 page:

K. D. Kaidash (born 1913)
Stebliv. Zamok Island. 1982. Water colour on paper

На 4-й стор. обкладинки:

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)
Подвір'я Кайдашів у Стеблеві. 1967. Папір, акварель

На 4-й стр. обложки:

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)
Двор Кайдашів в Стеблеві. 1967. Бумага, акварель

Back cover:

K. D. Kaidash (born 1913)
The Kaidashes' Farmstead in Stebliv. 1967. Water colour on paper

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

UARTLIB.ORG

UARTLIB@GMAIL.COM

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)

Микола Джеря з товарищами покидає рідне село
(ілюстрація до повісті І. С. Нечуя-Левицького
«Микола Джеря»). 1979. *Папір, гуашь, акварель*

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)

Микола Джеря с товарищами покидает родное село
(иллюстрация к повести И. С. Нечуя-Левицкого
«Микола Джеря»). 1979. *Бумага, гуашь, акварель*

K. D. Kaidash (born 1913)

Mikola Dzherya with His Friends Leaving Their
Native Village (illustration to I. S. Nechui-Levitsky's
story Mikola Dzherya). 1979. *Water colour and
gouache on paper*

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)

Зустріч Василіни з Василем (Ілюстрація до повісті

І. С. Нечуя-Левицького «Бурлачка»). 1977.

Папір, акварель

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)

Встреча Василины с Василем (иллюстрация

к повести И. С. Нечуя-Левицкого «Бурлачка»).

1977. Бумага, акварель

K. D. Kaidash (born 1913)

Vasilina Meets Vasil (illustration to

I. S. Nechui-Levitsky's story *The Farm Girl*). 1977

Water colour on paper

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)

Зустріч Лавріна з Мелашкою (ілюстрація до повісті
І. С. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я»). 1976.
Папір, акварель

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)

Встреча Лаврина с Мелашкой (иллюстрация
к повести И. С. Нечуя-Левицкого «Семья Кайдаша»).
1976. *Бумага, акварель*

K. D. Kaidash (born 1913)

Lavrin Meets Melashka (illustration to
I. S. Nechui-Levitsky's story *The Kaldashes*). 1976.
Water colour on paper

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)

Баба Параска та баба Палажка (ілюстрація до
одноіменного оповідания І. С. Нечуя-Левицького).
1976. *Папір, акварель*

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)

Баба Параска и баба Палажка (иллюстрация к
одноименному рассказу И. С. Нечуя-Левицкого).
1976. *Бумага, акварель*

K. D. Kaidash (born 1913)

Paraska and Palazhka (illustration to
I. S. Nechui-Levitsky's story of the same name)
1976. *Water colour on paper*

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)

Повернення із святання Балабухи (ілюстрація до повісті І. С. Нечуя-Левицького «Старосвітські батюшки та матушки»). 1986. Папір, акварель

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)

Возвращение со сватания Балабухи (иллюстрация к повести И. С. Нечуя-Левицкого «Старосветские батюшки и матушки»). 1986. Бумага, акварель

K. D. Kaidash (born 1913)

Balabukha Returning from Matchmaking (Illustration to I. S. Nechui-Levitsky's story *Oldtime Fathers and Mothers*). 1986. Water colour on paper

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)

«А за нею козаченько веде коня напувать...»
(ілюстрація до української народної пісні). 1983.
Папір, акварель

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)

«А за нею козаченько веде коня напувать...»
(иллюстрация к украинской народной песне). 1983.
Бумага, акварель

K. D. Kaidash (born 1913)

Illustration to an Ukrainian folk song. 1983. Water colour on paper

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)
«Можливо, навік...» (ілюстрація до української
народної пісні). 1983. *Папір, акварель*

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)
«Быть может, извек...» (иллюстрация к украинской
народной песне). 1983. *Бумага, акварель*

K. D. Kaidash (born 1913)
Maybe, Forever... Illustration to an Ukrainian folk
song. 1983. *Water colour on paper*

Брат сестричко розпійма
а деж міц винішки подівас
коніс на торжок не подав

менш сестричі подарував.
На тобі сестричук ці винішки
щоб ти діндала такі літ.

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)
«Брат сестрицю розпліта...» (весільний звичай). 1980.
Папір, акварель

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)
«Брат сестрицу расплетает...» (свадебный обряд).
1980. *Бумага, акварель*

K. D. Kaidash (born 1913)
"Brother Unplaiting His Sister..." (a wedding rite).
1980. *Water colour on paper*

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)

Батьки зустрічають молодих (весільний
звичай). 1984. Папір, акварель

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)

Родители встречают молодых (свадебный
обряд). 1984. Бумага, акварель

K. D. Kaidash (born 1913)

Parents Meeting the Newly-Weds (a wedding
rite). 1984. Water colour on paper

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)
Ворітне (весільне обрядове частвувація). 1980.
Папір, акварель

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)
Свадебное обрядовое угощение. 1980.
Бумага, акварель

K. D. Kaidash (born 1913)
Treat at the Gates (a wedding rite). 1980.
Water colour on paper

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)

Коли одружують останнього (весільний звичай). 1980.

Папір, акварель

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)

Когда женят последнего (свадебный обряд). 1980.

Бумага, акварель

K. D. Kaidash (born 1913)

When the Last Is Married Off (a wedding rite). 1980.

Water colour on paper

К. Д. Қайдаш (нар. 1913 р.)

«Обкурюють» молоду (весільний звичай). 1976.

Папір, акварель

Е. Д. Қайдаш (род. в 1913 г.)

«Обкуривают» молодую (свадебный обряд). 1976.

Бумага, акварель

K. D. Kaldash (born 1913)

“Fumigating” the Bride (a wedding rite). 1976.

Water colour on paper

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)

Щоб була сорочка біла... 1976. Папір, акварель

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)

Чтобы была сорочка белая... 1976. Бумага, акварель

K. D. Kaidash (born 1913)

For a Shirt to Be White... 1976. Water colour on paper

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)
Увечері на гулянці. 1983. Папір, акварель

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)
Вечером на гулянье. 1983. Бумага, акварель

K. D. Kaidash (born 1913)
An Evening Fete. 1983. Water colour on paper

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)
В ніч на Івана Купала. 1972. *Папір, акварель*

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)
В ночь на Ивана Купала. 1972. *Бумага, акварель*

K. D. Kaidash (born 1913)
Midsummer's Night. 1972. *Water colour on paper*

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)
Агиткультбригада. 1975. *Папір, акварель*

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)
Агиткультбригада. 1975. *Бумага, акварель*

K. D. Kaidash (born 1913)
Amateur Performers. 1975. *Water colour on
paper*

К. Д. Кайдаш (нар. 1913 р.)
Сучасні Кайдаші. 1982. *Папір, акварель*

Е. Д. Кайдаш (род. в 1913 г.)
Современные Кайдаши. 1982. *Бумага, акварель*

K. D. Kaidash (born 1913)
The Kaidashes Today. 1982. *Water colour on paper*